

BEJÁRÓ

Zsolnai György

SZEZON ÉS FAZON

Szezonja van

Ha e rovat előző cikkében azért időztünk el a Telep csoport jelensége mellett, mert ez volt az első olyan széles körben is ismert alakulat, amely tudatosan használta fel a web 2.0 nyújtotta lehetőségeket saját irodalomszervezési programjának kivitelezése érdekében, akkor a web 2.0-át valamivel később ugyan, de sokkal radikálisabb és pregnánsabb módon felhasználó Előszezon mellett sem mehetünk el szó nélkül. A jellemzően 27-28 éves ifjú szerzőkből álló csoportosulás ugyan csak a weben találta meg az alkotáshoz és az együttgondolkodáshoz szükséges közeget: a www.eloszezon.freeblog.hu címen elérhető blogjuk 2007 óta folyamatosan üzemel, és az egykori Telep blogjával ellentétben profiljuk nem csupán a versközlésre korlátozódik. Bár a blog jobboldali paneljében versblogként, más megnyilatkozásaikkor pedig egyszerűen műhelyként vagy baráti társaságként aposztrofálják magukat, az Előszezon végső soron a web 2.0-ás irodalom első igazi intézménye.

Persze nem volna szerencsés, ha az Előszezon a Telephez való folyamatos hasonlítgatás révén megfosztanánk kétségkívül jogos önálló státusától. Az összehasonlítást csak annyiban tarthatjuk indokoltnak, amennyiben a két csoportosulás közötti különbségek felmutatása alkalmas lehet arra, hogy megvilágítsa az egyszerűen csak papíralapúnak nevezett irodalom és a webes felületen zajló irodalom közti átmenet fokozatait. Igaz, eközben mindvégig szem előtt kell tartanunk, hogy a bemutatás során magának az átmenetnek a fogalmi megragadhatósága az, ami a leginkább problematizálódik, ráadásul éppen a megnyilatkozók oldaláról – gondoljunk csak a „paradigma-váltás” mint kifejezés körül kialakult, termékenynek egyáltalán nem nevezhető vitára. Mégis beszélnünk kell valamiféle váltásról, hiszen

éppen az Előszезon esetében vált a legszembetűnőbbé az irodalmi szövegek jelenkorban tapasztalható köztes helyzete.

Másrésről az is indokolja a Teleppel való összevetést, hogy az Előszезon alapító tagjai nem tagadják azon feltételezést, amely szerint csoportjuk alapítása felfogható a Telep látványos és kihívó működésére adott reakcióként is. A Telephez képest történő (vagy olykor a Teleppel szembeni) pozicionálás folyamatos adatolása éppen emiatt, vagyis elsősorban az egyes csoportok szakmába való beágyazódása szempontjából fontos. Ugyanakkor az alapítás körülményeinek elősorolásakor érdemes megemlíteni azt is, hogy az ötlet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem piliscsabai bölcsészkarán pattant ki, azon belül is két, a Lackfi János és Vörös István vezette kreatív írás programra járó fiatal egyetemista, Pion István és Toroczky András fejből, akiknek a gyakorlati megvalósításban az akkor még Teleptag Simon Márton segített. A kezdetben Korlát munkanév alatt futó csoport életre hívásáról persze minden megkérdezett másként emlékezik meg, de az mindegyikük beszámolójában közös, hogy a Telephez hasonló, nem éppen irodalmi motívumok is vegyültek a csoport alapításába. Addig ugyanis a műhelymunkát rendszeres időközönként többnyire Simon Márton aktuális lakásán végezték el, de egy idő után nehézkessé vált a találkozók összeegyeztetése.

Az Előszезon elnevezés nyíltan utal Petri György *Utószезon* című versére, de a tagok bevallása szerint a látványos áthallások ellenére sem kell tudatos koncepciót keresni a névválasztás mögött. A prózai ok annyi, hogy az induló, még Korlát néven futó blogra feltöltött első szöveg Petrié volt. A misztifikáló névmagyarozatok végül mégis szilárd alapot görgettek a pusztá szójáték mögé; az egyik tag az első kötet előtti korszakot érti Előszезonon, a másik egy eljövendő paradigma előfutáraként tekint a csoportra. Egy közös ezekben az értelmezésekben: igazságértékük idővel majd kiderül.

Érdemes visszatérni a csoportnak a Telephez való viszonyulásához, hiszen az koncepcionálisan is megjelenik akkor, amikor az előd blogjának bizonyos értelemben vett egyneműségét meghaladva az Előszезon a web 2.0 által nyújtott lehetőségekkel a legtágabb értelemben véve él saját felületén. A rövid ideig a Telepben is tevékenykedő, ám ma már az Előszезont erősítő Simon Márton szerint a két csoport közötti különbség éppen a web 2.0 felhasználásában mutatható ki a leglátványosabban: *„Nem érzek olyasmit, hogy az Előszезon vagy a Telep konstrukciója jobb lenne, mint a másiké. A Telep átláthatóbb,*

az Előszезon pedig változatosabb. Az Előszезon megalapításával éppen az volt a cél, hogy a web 2.0-ás lehetőségeket jobban kihasználjuk. A Telepen sosem voltak megosztva zenék és egyéb tartalmak, ezért inkább olyan, mint egy beszakadt könyv. Az Előszезon a web 2.0-át komolyabban veszi.” Székely Szabolcs, a csoport egyik ugyancsak sokat publikáló tagja szerint a Telep másféle webtapasztalását jelzi az, hogy feloszlásukat egy antológia megjelentetésével kötötték egybe, de nem lát feszültséget a blog és a nyomtatott könyv mint forma között: „A Telepnek teljesen adekvát forma az antológia. A szövegek lényegesebb jelentésvesztés nélkül költöztetették a blogról az antológiába, és ez akár fordítva is igaz lehetne.” Ugyanakkor Toroczky András szerint az Előszезon hátránya éppen ugyanaz, mint az előnye, hiszen azzal, hogy a web 2.0-ás felületet próbálja meg a végletekig kihasználni, tevékenységének lényege sokkal szétfolyóbban jelenik meg és „nem annyira koncentrált, átlátható, méretre szabott és kimért, mint mondjuk a Telep”.

Székely Szabolcs

Jogos kérdésként merülhet fel, hogy lehetséges-e az Előszезont a Telephez hasonlóan recepciója és az irodalmi közéletbe való beágyazottsága felől vizsgálni. Erre a kérdésre egyértelmű nemmel kell felelnünk, mert az Előszезon mint blog abban az értelemben „bloggabb a blognál” is, hogy a műfaj íratlan szabályait folyamatosan megújítva, mindenféle kötöttségektől mentesen, a tartalmi és formai polifónia jegyében oszcilláltatja saját magát a kibertérben, vagyis ilyen értelemben alkalmatlan arra, hogy bármiféle rögzített, a web *real time* történéseitől elvonatkoztatott kanonikus szabályoknak megfeleljen, szemben a Teleppel, amely mégiscsak a szolid konzervativizmus útját járta a web kezelésében, így értette meg magát a korról csupán tyúklépésben haladó magaskritikával. Úgy tűnik, az Előszезon éppen újszerű gyorsasága és besorolhatatlansága miatt továbbra is megrághatatlan falat a kortárs kritika számára, hiszen semmiféle komoly, vagy legalábbis a komolyság leplebe bújtatott közelítés nem történt még irányukba. Simon Márton szerint „a Telep összességében pragmatikusabb volt tagjai kanonizálásában. Nem hiszem, hogy az

Előszезонban lenne kimondott törekvés a köztudatba való benyomulásra, de tény, hogy mégiscsak naponta legalább 300-an megnyitják az oldallunkat, ami egész nagy számnak mondható. Tehát az Előszезон valamifajta köztudatba bekerült, de nem feltétlenül ugyanabba, mint amibe a Telep. Az Előszезон sokkal inkább a laikusoknak is szól.” A szakma viszonylagos hidegségének azonban mindezek mellett más oka is van.

Fontos látni, hogy az Előszезон alapvetően másként viszonyul a szöveghez mint kulturális termékhez. Saját műveik menedzselése nem csupán azért ütközik gyakorlati akadályokba, mert a csoporton belüli illetve azon kívüli teoretikusok avagy kritikusok elősorolásában abszolút hátrányban vannak a Telephez képest, hanem azért is, mert magára a csoportra nem mint *brandre*, nem is mint egy összefüggő esztétikai paradigmára, hanem sokkal inkább mint „baráti”, informális (vagyis teljességgel esetlegesen szerveződő) egységre tekintenek. *„Mi nem hangsúlyozzuk a csoporttagságunkat, abszolút nem erőltetjük ezt a dolgot – mondja Toroczky, az Előszезон blog egyik legaktívabb szerkesztője. – Ez inkább egy szerkesztőség, nem egy költői csoport. Akként nem is tudna működni, mert költészetileg sem egyezik meg az ízlésünk, vagy ha egyezik is, akkor csak nagyon minimális pontokon.”* Mindehhez csatlakozva jegyzi meg Pion, utalva a Telep kapcsán oly sokszor elhangzott egymás-recenzálás vádjára is, hogy sosem tartották céljuknak azt, hogy a csoport köré szervezzenek *„egy holdudvart, ami aztán tolja az Előszезont”*. *„Lehet, hogy a holdudvar egy szép és járható útja a kanonizálásnak – teszi hozzá –, de nem vagyok meggyőződve arról, hogy ez a legadekvátabb mind közül. Jobban szerettem azt, amikor a kritikus találja meg a kritizálandó művet, és nem fordítva. Azzal nincs baj, ha valaki menedzseli magát, de az már habitus kérdése, hogy ki mekkora erőbefektetéssel teszi meg ezt.”*

A Bejáró előző, Telepről szóló cikkében már hosszasan tárgyaltuk a papíralapú és a webes irodalom közötti hasonlóságok és különbségek kérdését. E probléma egyaránt lényegileg érinti az irodalom különböző szféráinak működéséből adódó esztétikai kérdéseket és az egymással látszólagos harcban álló szférák eltérő művészet- és valószínűségfelfogásából adódó irodalomszociológiai előfeltevéseket. Az Előszезон tagjai igyekeznek mindkettővel számot vetni. Székely szerint egyértelműen más célt tudhat magáénak a papíralapú és a webes irodalom: *„az előbbit a szakmai élet, a kritika jellemzi, ott lesz az emberből »igazolt focista«, míg a másik a szélesebb olvasótáborral való kapcsolat miatt fontos. Ha valaki azt akarja, hogy minél többen olvassák, abhoz*

nem kell fákat kivágni: ott az internet. De ha valaki azt akarja jelezni magáról, hogy egy működő, létező költő, és ezt a szakma felé is deklarálni kívánja, ahhoz a papíralapú publikációkra is szükség van. A papíralapú irodalomban nagyon fontos a szerkesztői kontroll.” Simon Márton, bár hisz a web 2.0 vívmányaiban, nem tartja azokat kizárólagos értelemben fontosabbnak a nyomtatott világnál, sőt egyenesen örülne annak, *„ha a papírirodalmat nem csinálná ki a web”*. Véleménye szerint a kötet vízválasztó és nem valószerű, hogy valaha is meg fog szűnni. *„Bár az első kötet most is a semminek a batárán van a könyvpiaccon, szakmai és személyes okokból mégis nagyon fontos.”*

Simon Márton

Hatáscentrumok

„Nincsenek Előszезon-versek, míg a Telepnél sokkal inkább voltak. Bár a Telepesek is ódzkodnak attól, hogy valami egységes Telep-versről beszéljünk, ez külső szemmel teljesen máshogy látszik.” Toroczky szerint a közös hatáscentrumok megjelölhetetlenségében áll az Előszезon radikális különbözősége: *„A Telepnél hasonló batások érték a csoporttagokat – mondjuk egy Szabó Marcell- és egy Pollágh-vers között azért lehet annyi hasonlóság, mert mindketten szeretik Marnót meg Téreyt. Nálunk a kedvenceinkben sem lehet ilyen közös pontokat találni. Még Petri sem az, Pilinszky sem az. Mindenkinek más.”*

Székely Szabolcs meglátása szerint a csoport alapításakor még senki sem bírt megfelelően erős önképpel. *„Eszétikailag nem észleltünk magunkat markánsan, nem volt markáns csoportidentitásunk. Az Előszезon heterogénebb is esztétikai szempontból, mint a Telep volt, bár abban is nyilván sokfajta hang szólalt meg. A Telepben nyilván volt kezdettől fogva egy arra való törekvés, hogy a közös brand vigye az egyes tagok költészetét is. Hogy a kritika uniform jegyeket kezdett el keresni az egyes Telep-tagok költészetében, az teljesen normális jelenség.”* Székely szerint egy alkotói csoporton való túllépés természetes folyamat: *„ha valaki egy kezdő futballista, és leszerződött a Real Madrid, az ön-*

értékelésén nagyot dob, bogy ő a Realban játszik. Aztán ha kinövi magát, már ő adja az adott csapat bírnévét, a játékos maga válik fontossá és a brand lesz rá büszke.” A professzionális publicistaként is közismertté

Pion István

vált és a Pulitzer Szülővárosa Díjat is kiérdemlő Pion István szerint „*a Telep sokkal egységesebb esztétikával rendelkezik, mint az Előszезon. Ha a mi verseinket egymás mellé raknánk, sokkal szerteágazóbb képet kapnánk, mint a Telep esetében. Többarcú az Előszезon, de néha még mi is hajazunk egymásra egy kicsit. Elkezdtem hosszabb verseket írni, és akkor vettem észre, hogy többen is az enyéimbe hasonlók, hosszú versekkel jöttek elő. Az egymásra hatás szükségszerű.”*

Nem kell különösnek tartanunk azt, hogy egy, a web 2.0-ra épülő csoport (amely a webet és annak szellemét kellően komolyan veszi) saját működését és a hagyományhoz való viszonyát is sokkal inkább hálózatosan gondolja el, nem pedig egy absztrakt központi mag köré szervezve, mint ahogyan az egy „analóg” szerveződésű alkotói csoportnál teljes joggal elvárható lenne. Székely Szabolcs ugyanakkor sajnálatosnak tartja, hogy a 2000-es évek legelejétől fogva működő, ám az internet alacsony lefedettsége miatt az irodalmi közvélemény számára kevésbé jelenlévő dokk.hu-t ritkán említik meg mint a jelenkori web 2.0-ás irodalom képviselőjét vagy akár csak mint előfutárát. A dokk.hu társszerkesztőjeként is tevékenykedő Székely hozzáteszi: „*a Telep és az Előszезon is elég jól láthatóan a dokk.hu köpönyegéből bújt ki. Ez abban a pofonegyszerű rendszerben nyilvánul meg, hogy egy webes felületre fölkerül egy vers, az arra érkező kommentek pedig még egy éppen zajló alkotási folyamathoz szólnak bele, javaslatokat téve vagy kritizálva. Nem sokban különbözik ezért a dokk.hu Gyors és gyilkos nevezetű rovata a személyes profiloldalakon található fórumok vagy egy blog működésétől.”*

Pion István szintén a dokk.hu-t jelöli meg az Előszезon egyik előképeként, de felhívja a figyelmet a már említett kreatív írás program szerepére is, amely bizonyos szempontból olyan funkciót látott el az Előszезon-tagok többségének életében, mint a költői pályájukat már a gimnáziumi évek alatt megkezdő Telep-tagok esetében a Sárvári Diákírók, Diákköltők Tábora. Mindemellett a szellemi várvonal

megrajzolása nem jelenthet különösebb gondot, már csak azért sem, mert mind a Telep, mind az Előszезon esetében nyilvánvaló személyi átfedések révén is felmutatható a rokonság; az előző számunkban megszólaltatott Ijjas Tamás éppen úgy dokk-szerkesztő, mint ahogy a Telep-tag Bajtai András vagy az idén Móricz-ösztöndíjat kapott, ugyancsak Előszезon-tag Tolvaj Zoltán is az volt korábban.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a dokk.hu-n kialakított véleményezési rend távol esik a blogokon tapasztalható, (túl)demokratizált kritikai attitűdtől, hiszen a Dokk szerkesztőséggel és így hivatalos ítésekkel is rendelkezik, akik a feltöltött szövegekről (a nagyközönséggel egyetemben) véleményt alkotnak. Ám véleményük nem mellérendeltje, hanem fölérendeltje a többi véleménynek; ezt jól jelzi a Dokk kétosztatúsága is. Az oldalon idővel minden verset besorolnak a beérkezett visszajelzések és a szerkesztők saját ízlésvilága szerint a beszédes nevű mulanDOKK vagy maradanDOKK kategóriájába; e besorolás azonban végső soron, még ha bizonyos elvek mentén indokoltnak is nevezhető, nem egyeztethető össze a kibertér metonimikus értékvilágával.

Igaz, tartalmi értelemben az Előszезon is csak távoli ősatyjaként tekinthet a Dokkra, hiszen az előbbi felülete, szemben a nagy őseivel, egyfelől sokkal változatosabb lehetőségeket biztosít a véleményezésnek, például olyan integrált modulokkal, mint az egyes bejegyzésekhez kapcsolódó csillagozás, másfelől pedig tartalmi szempontból is gyökeresen más alternatívákat tud ajánlani, hiszen, mint arra már korábban utaltunk, az Előszезon nemcsak első közlésű, jellemzően lírai szövegeket ad közre, hanem az irodalomhoz lazán kapcsolódó, sőt attól gyakran látványosan különböző tartalmakat is megoszt olvasóival. Fontos megjegyeznünk, hogy a blogra felkerült szövegekhez a publikáló tagnak kivétel nélkül csatolnia kell egy fotót vagy festményt (bizonyos esetekben zenezámot), amely ha nem is illusztrálja, de mindenképpen aláfesti az egyébként elsődlegesnek tartott tartalmat. Ezáltal viszont éppen a szöveg elsődlegessége mögé kerül egy vastag kérdőjel, amennyiben a befogadást maguk a szerzők az adott műalkotásokon eredendően kívül eső elemekkel igyekeznek árnyalni. Simon Márton szerint *„a kép és a vers között utólag jön létre a kapcsolat, a vers születésekor nincs párbeszéd a vers és a kép között. Nekem céлом a képek vagy zenék beemelésével, az ide-oda utalgatással bonyolítani minden megnyilatkozást.”* Székely ellenben úgy látja, a blog hálózatos struktúrája egyszerre bonyolítja és egyszerűsíti a befoga-

dást, mert „*a kép vagy a zene értelmezi a verset és befolyásolja annak olvasását, ezzel megkönnyítve bizonyos értelmezések felszínre kerülését*”.

De a műalkotáshoz sem pusztán a közzetevés merev és egyirányú aktusán keresztül kapcsolódik a blog; elég csak a Ki, mit, miért? című rovatot említeni, amelyben írókat, költőket éppen úgy szóra bírnak kedvenc verseik kapcsán, mint például Mészáros Dóra sztriptíz-táncosnót. Székely meglátása szerint e rovat azért különösen fontos a blog szempontjából, mert azon keresztül, hogy mondjuk Mészáros Dóra milyen személyes kommentárt küld kedvenc verséről, „*rengeteg mindent meg lehet tudni a költészetről és a versolvasásról is*”. Ugyanilyen lazán, de mégis szervesen kapcsolódik az Előszезon koncepciójához Lakatos István, aki a csoportosulás egyetlen nem-költő tagja. Lakatos grafikusként tevékenykedik, és talán a legnagyobb sikereket ő érte el a csoporton belül, ha figyelembe vesszük, hogy az index.hu két cikket is megjelentetett drámai képi világgal rendelkező képregényeiről, valamint hogy Ludmilla Ulickaja legutóbbi kötetét, amely meséket tartalmaz, az ő grafikáival illusztrálva adta ki a Magvető.

Utószезon

Nem csoda, hogy maguk a csoporttagok is úgy látják, hogy az Előszезon nem használt ki minden lehetőséget saját ismertségének növelése érdekében. Megalakulásuk óta több tagcserén is átestek, de a csoport tengelyét állandó és aktívan közreműködő tagok alkotják. Ám ahogy az lenni szokott, a csoport szervezése körüli operatív munka oroszlánrészét mindössze néhány tag végzi, míg a többiek jellemzően passzívan viselkednek. A blogon rendszeresen publikáló és kommentekkel is jelenlévő Toroczkay András szerint a csoport helyzete ezért hasonlatos egy csónakéhoz, amelyben „*tizenegy ember ül és abból kettő-három evez, persze nem biztos,*

Toroczkay András

hogy egy irányba, de legalább evez, a többiek pedig ülnek a csónakban és azt mondják, hogy a fennálló helyzet jó nekik”. 2009 decemberében a csoport jövőjét fontolgató szerkesztői jegyzet került fel a blogra,

amelyben új tagok felvételének szükségességét is megemlíti mint vérfrissítést, amit „az általános langyosvíz kikerülése érdekében”¹ kell véghezvinni. December óta azonban nem lett új tagja a csoportnak, sőt a jövőről is borongva és fásultan nyilatkoznak a jelenlegiek. Mindenki másfelé kacsintgat, a személyes sikerek vagy kudarcok éppúgy, mint az egyetemi életen túli konkrét élethelyzetek távol sodorták az ötleteléstől a csoport tagjait. Legutóbb egy januári felolvasáson jelentette be Székely Szabolcs és Toroczky András a csoport várható feloszlását, de ez mind a mai napig nem történt meg. Székely szerint azért nehéz továbblépni, mert még mindig nincs meghatározva, hogy mi is az Előszезon tulajdonképpen. Elmondása szerint leginkább „egy nyári kávézóteraszra hasonlít, ahol a tagok közül mindig az ül oda az asztaltársasághoz, akinek épp ideje és kedve van. Sosem volt meg az elhátározás, hogy magunkat igazán komolyan vegyük és profin csináljuk.” Simon szerint viszont nem önmaguk komolyan vétele a fő probléma, hanem az, hogy egyáltalán érdemes-e folytatni. „Három éve megy, ami egy folyóiratnál is szép idő, de egy blognál aztán pláne.”

A megszűnés reális lehetősége sajnos rányomja a bélyegét a csoport jelenlegi teljesítményére is. A mindig tartalmas és pörgő blogra egyre kevesebb bejegyzés kerül ki, habár a kommentek nem maradnak el. Mindeközben az Előszезon képviselteti magát a Facebookon és a Twitteren is saját oldallal, hogy az éppen aktuális eseményekről és frissítésekről mindig értesítést kapjon a nem is oly szűk olvasói illetve ismerősi kör. De a megszűnés réme nem csak a tagság passzívabbá válása miatt valószínűsőbb, mint valaha.

Székely Szabolcs összegzése szerint „az Előszезon az utóbbi időben elég sokat változott, mert valószínűleg mindenki kinőtt már az Előszезon eredeti terveiből. Mindannyian rendszeresen publikálunk és az irodalmi élet klasszikusabb csatornáiban is mozgunk – a tagok stílusa sokkal kiforrottabb az induláshoz képest. Ha valaki föltesz egy verset

Az Előszезon jelenlegi tagjai:

Haraszi Ágnes
Horváth László Imre
Lakatos István
Pion István
Simon Márton
Soós Gábor
Székely Szabolcs
Szócs Petra
Tolvaj Zoltán
Toroczky András

1 Szemünket a jövőre vetve – szerkesztői jegyzet, http://eloszezon.freeblog.hu/archives/2009/12/17/Szemunket_a_jovore_vetve_-_szerkesztoi_jegyzet/.

a blogra, az már nem befolyásolja, hogy milyen kommentek érkeznek rá ismerősöktől. Mert mindenkinek megvan a személyes tónusa, és pontosan tudjuk, ki hogyan fog reagálni rá, hiszen ismerjük egymás preferenciáit is.” Toroczky nem csupán az életpályák, hanem az eszközök változásában is fel tudja mutatni az erodálódás lehetséges okait: „Az internetnek a mulandóságát is átveszi az Előszезon mint blog. Míg a Teleg nem lesz avitt meg idejétmúlt évek múlva sem (vagy csak annyira, amennyire eleve az volt), addig az Előszезon már most önmagát falja fel. Amikor elkezdtük a blogot, még nem nagyon volt ismert a Facebook, és ami tartalom ma kikerülhetne a blogra, az már nem kerül ki, mert az utóbbi kézenfekvőbb felületet biztosít.” A várható megszűnés elmaradását firtató kérdésünkre csak annyit tesz hozzá a fentiekhez: „mi még megszűnni sem tudunk normálisan”.

*

A fentiekből talán kellően kirajzolódott az Előszезon újszerűsége és részben még mindig jelenlévő potenciálja az irodalom web 2.0-ás irányba történő továbbgondolása szempontjából. Mégis sajnálatos, hogy a web 2.0 nyújtotta végtelen számú lehetőség, amely lehetővé teszi a műalkotásról és konkrétan az irodalmi szövegről alkotott felfogásunk radikális újrafogalmazását, hazánkban esetleges tényezők miatt nem tud kibontakozni. Lehetséges, hogy az Előszезon nem szűnik meg (ezt jelen sorok írója őszintén reméli), de az egészen bizonyos, hogy a jelenlegi kondíciók mellett csak igen nehezen vihető tovább bármilyen, az internet sugallta világképet integrálni kívánó irodalmi törekvés.

Ahogy rovatunk előző cikkében is említést tettünk róla, a legkíváncsabb az lenne, ha az ismertetett fórumokon születő művek sajátos világába is betekintést tudnánk nyújtani. Erre továbbra is csak akkor fog lehetőség nyílni, ha a műveket hordozó közeg felépítése és protokollja szélesebb körben is ismeretessé fog válni. Az Előszезon a magyar kritikai irodalomban egy méltánytalanul alulreprezentált csoport, pedig csakugyan valaminek a kezdetét jelzik (jelezték?) minden lépésükkel.